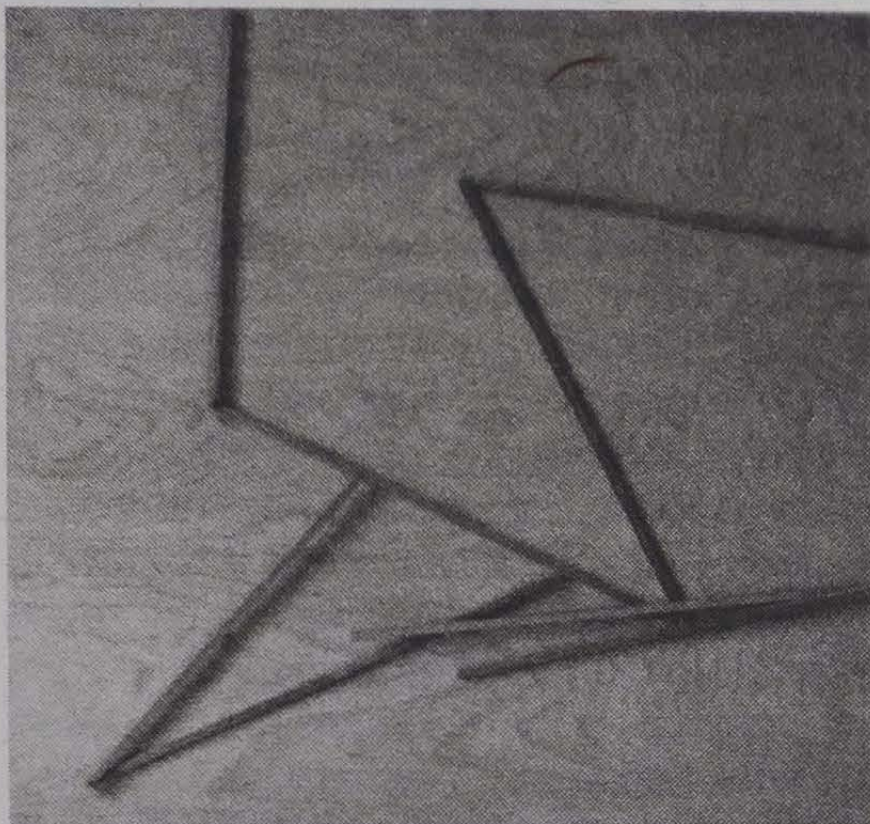


# Morfogenetická pole Aleše Svobody

Petr Vaňous

Důležitý průzkum racionální a konstruktivní polohy současné vizuální kultury soustavně provádí Aleš Svoboda (1956). Přitom jeho pozici lze označit za poměrně ojedinělou. Od začátku své tvorby se autor pohybuje v hraničních oblastech výtvarného umění a technologického zpracování informace. Tuto interdisciplinární situaci rozvíjí prostřednictvím počítačové struktury, kterou podrobuje analýze. Především ho zajímá nestabilita struktury obsažená v její permanentní proměnlivosti. Autor se vyjadřuje neosobní, distanční formou, skrze použitou technologii. Tou bývá zpravidla tiskový výstup z počítače (na papír či jiný podkladový materiál). Svoboda absolvoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze „školu“ Zdeňka Sýkory, kterou ukončil diplomovou prací na téma Reálný pohyb jako umělecký prostředek ve výtvarném umění. V současné době působí na Fakultě humanit-



Aleš Svoboda: Variabilní katastrofická struktura I/2000, 1. část diptychu

ních studií UK v Praze. Jako člen Klubu konkrétistů rozvíjí konstruktivní tendence v rámci současného českého vizuálního umění.

Pro komorní prostor výstavní síně Ústavu makromolekulární chemie AV ČR na pražských Petřínách připravil Aleš Svoboda přehlednou a precizně vybranou výstavu s jednoduchým, výstižným názvem *Struktury/L*. Představen je výběr ze série rozvíjených strukturálních „ob-

razů“ v černobílých a barevných variantách. Samostatnou podskupinou prezentace jsou plošné objekty na dřevěné podložce. „Od inspirace přístupy, které používají pojmu ‚morfogenetické pole‘, si slibují možnost sblížení jistě uměle nahlížené protikladnosti tvůrčího procesu, tedy ‚genetické‘ a ‚generovatelné‘ stránky díla a výsledného komplexního tvaru, jehož rostoucí tvarovou vázanost lze chápat i jako jistou teleologickou zaměřenost,“ komentuje Svoboda svou koncepci.

Výrazným dílem výstavy je *Variabilní vrstvená struktura* (2004) z deseti čtvercových formátů, složených (vždy po pěti) do dvou souběžných horizontálních pásů nad sebou. Technikou sítotisku na pentaprint tu autor rozvíjí možnosti struktury vrstvením jednotlivých transparentních ploch přes sebe. Výsledné, různě barevné „sendviče“ ukazují širokou variabilitu strukturálního motivu, rozvíjeného do plochy i do „hloubky“, a analogicky se tak zmocňují obecnějšího přítomného principu tvorby, kterým je svoboda a svobodné jednání v rámci zvoleného média.

Formálně čisté jsou prostorové struktury na dřevěných podložkách, rozvíjející motiv „katastrofické struktury“. Autor se tu opírá

o takzvanou Thomovu teorii katastrof. „Jde o teoretickou disciplínu, která studuje matematické modely takových přírodních procesů, v nichž spojitě změny parametrů vedou k náhlým kvalitativním změnám stavu uvažovaného systému,“ vysvětluje v doprovodném textu Svoboda. „Tato teorie inspirovala tvorbu struktur, jejichž spojitá proměna – vyvolávaná účinkem zemské tíhy při otáčení podkladu o 90° – je vždy nakonec završena výraznou stabilní sestavou,“ dodává. Patří sem i dílo nazvané *Středověká variabilní struktura* (2004) – struktura rozety paprskovitě rozvíjené do všech stran body a spojnicovými liniemi, a to pomocí provazového systému.

Přes rozsahem nevelkou výstavu se k divákovi prostřednictvím systematické a přehledné instalace dostává mnoho podnětných informací spojených s vizuální kulturou, která nás ve svých projevech neustále obklopuje, ale i informací, které tuto oblast překračují směrem k čisté myšlenkové abstrakci. Každý pohled za kulisy je určitě přínosný.

**Aleš Svoboda: Struktury/L**

Výstavní síň Ústavu makromolekulární chemie AV ČR, Praha, 6. 2. – 3. 3. 2006.